

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY

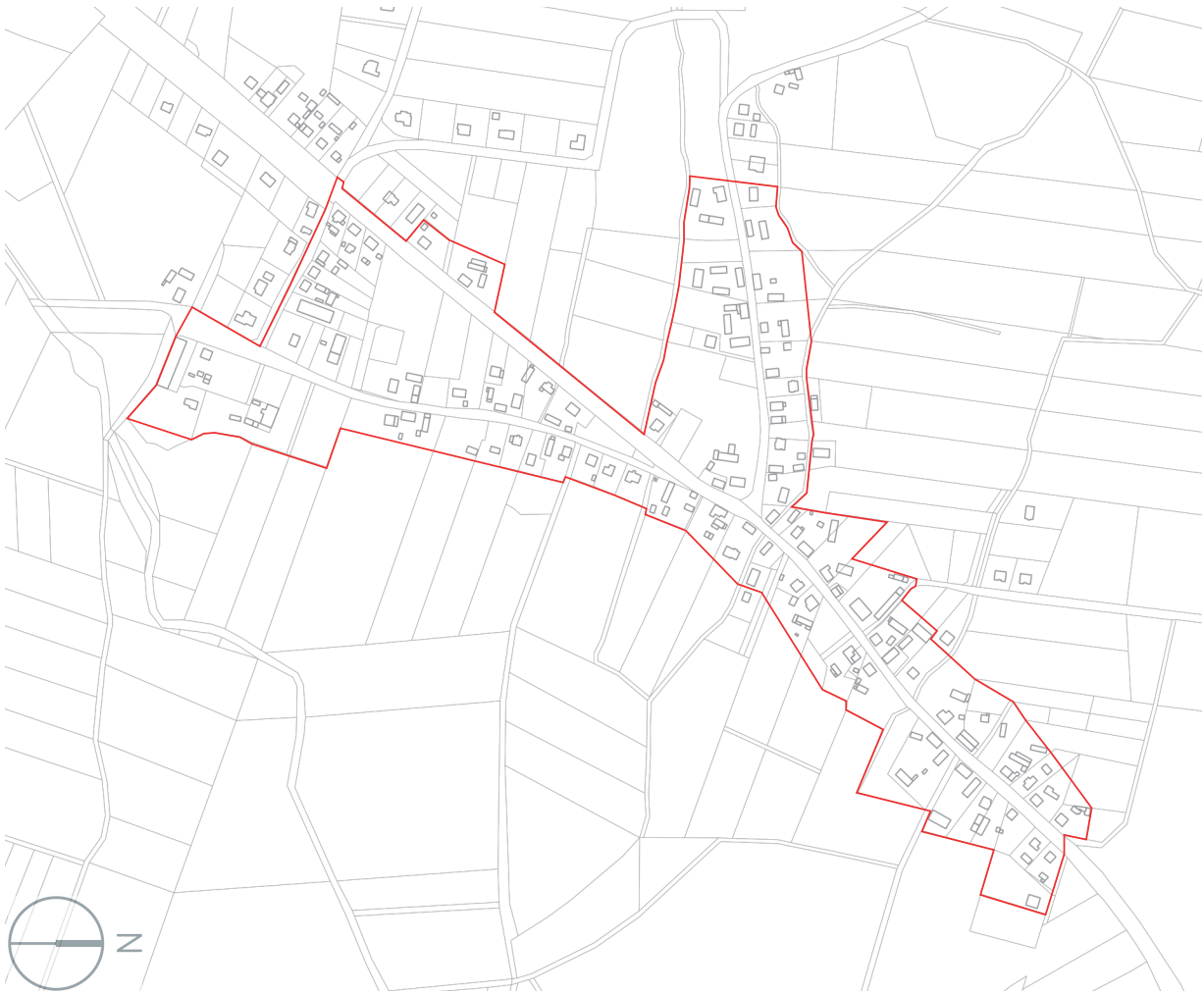
2. Czas powstania

Ok 1350 r.; XX w.

3. Miejscowość

ŚWIĘTOSZYN

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat milicki

Gmina Milicz

6. Współrzędne geograficzne

51°31'34"N 17°13'48"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

mapa w skali 1:5000 w załączniku nr 1

granica historycznego układu ruralistycznego

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

Ok 1350 r. Swantotino, Szymantotzino; 1358 r. Swantoschino, Swantheschino; 1619 r. Swentoschine; 1787 r. Schwentroschine; 1845 r. Schwenterschine, Schwentroschin, Świętroszeń; 1937 r. Waldheide

Historia wsi:

Wieś wymieniania w wykazie dziesięcin wrocławskiej kapituły, następnie w akcie sprzedaży Konradowi Oleśnickiemu w 1358 r. W 1619 r. wymieniani są młynarz i owczarz. W 1787 r. we wsi funkcjonuje folwark, szkoła ewangelicka, wiatrak. Poza dwoma budynkami gminnymi znajduje się 46 domów, zamieszkałych łącznie przez 342 osoby. W 1845 r. majątek powiększa się o owczarnię. Liczba mieszkańców wzrosła do 395, w tym 2 to katolicy. Całość stanowi własność Maltzanów aż do 1937 r. W 1902 r. majątek rycerski stanowi 713 ha, w tym 147 ha pól, 75 ha łąk i 420 ha lasów.

Układ przestrzenny:

Położona na niewysokiej wyniosłości terenu zachowuje charakter wielodrożnicy z centralną częścią skoncentrowaną przy drodze Milicz-Sułów, diagonalnie prowadzonej z południowego zachodu ku północnemu wschodowi. Na południowo-wschodnim krańcu wsi znajdują się pozostałości folwarku i gospodarstwa chłopskiego. Pierwotnie wieś zlokalizowana była przy trzech zbiegających się drogach, jednak wytyczenie nowej trasy spowodowało zmiany przestrzenne całości wsi. Dawny folwark posiadał zabudowę na rzucie trójkątnym, nie zachował się pierwotny układ, nowe budynki zastąpiły w sposób nieodzwierciedlający charakteru obiekty historyczne. Przy drodze prowadzącej z do folwarku zlokalizowane były obejścia gospodarcze pracowników. Zabudowa wsi niejednolita, w części północnej i zachodniej przeważały zagrody, po południowej stronie drogi natomiast luźno sytuowane obejścia gospodarcze. Południe wsi obsadzone zielenią wysoką, również na południu w lesie zlokalizowany był cmentarz. Na północny wschód od zabudowy zasadniczej przysiółek składający się z kilku zabudowań powstały prawdopodobnie w I ćw. XX wieku.

Stanowiska AZP:

brak zlokalizowanych stanowisk w granicach układu wsi.

Postulaty konserwatorskie:

ochrona, zachowanie i rewitalizacja układu przestrzennego przez utrzymanie charakteru wsi i poprzez wprowadzenie zabudowy szczytowo lub kalenicowo względem osi drogi w 1. linii zabudowy lub poprzez zamykanie czworobocznych zagród; wymóg stosowania tradycyjnych form, materiałów, dyspozycji elementów zewnętrznych na elewacjach itp., ochrona historycznej zieleni

Istniejące zagrożenia:

wprowadzanie współczesnej zabudowy nieuwzględniającej związków przestrzennych, tworzenie nowych linii zabudowy na obszarach pierwotnie przeznaczonych na łąki i pola, rozbiórka i przekształcanie obiektów historycznych, wykorzystywanie niezgodnych z tradycją form i materiałów przy remontach i przebudowach obiektów

Bibliografia:

Wytyczne konserwatorskie dla planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Milicz, OBiDZ Wrocław 1993

Zimmermann F.A., Beiträge zur Beschreibung von Schlesien. Brieg 1785, 7. Bd. S. 417

Knie J. G., Alphabetisch-statistisch- topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien, Breslau 1845, S. 621

Meßtischblatt, oprac. 1888, popr. i wyd. 1939, skala 1: 25 000

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr inż. Łożba
Krzysztof Kowalczyk